

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Facilis Et Succincta S.S. Canonum Doctrina

Pirhing, Ehrenreich

Dilingæ, 1690

Sectio IV. De productione & receptione Testium, eorúmque examinatione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61641](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61641)

ius, quod prius illi tribuerat) nisi in continenti dictum suum revocet, & corrigat. *Præterea 7. De testibus cogend.* Vel nisi probabilissimam rationem sui erroris afferat, si ex intervallo contrarium deponat; vel nisi prior depositio facta fuisset extra torturam, posterior in tortura, si personæ sint tales, ut fides illis non habeatur extra torturam; vel posterius dictum variis præsumptionibus & conjecturis adminiculatum sit, vel prius dictum in iudicio nullo, aut sine Juramento depositum sit, vel in causa hæresis contrarium dicat posterius, quam prius dixerat.

Quod si verò contrarium dixerat testis extra iudicium illi, quod in iudicio deposuit, regulariter standum est illo, quod in iudicio deposuit, non tantum iuramenti, sub quo in iudicio deposuit, cum extra iudiciale dictum sub nullo iuramento dictum fuerit, sed ad evitandas etiam perjuriorum pœnas, & ob reverentiam iudicij, nisi utraque deposito iuramento firmata esset, aut prima, depositis multis conjecturis & præsumptionibus adminicularetur &c. quamvis prius extrajudiciale dictum multum detrahac iudiciali depositioni, ut in tali casu Iudex sententiam ferre non possit ad depositionem talem iudicalem.

SECTIO IV.

De productione & receptione Testium, eorumque examinatione.

§. I.

Quando producendi, & recipiendi sint Testes?

EX dictis jam patet, regulariter quidem & ordinariè producendos ac re-

cipiendos testes esse post litem contestatam, plures tamen esse causas & causas in quibus produci, & recipi possunt etiam ante litem contestationem, pro Tit. 6. dictum, & habetur etiam c. *Colim 34. & e. Significavit 41. h. t.* Postquam tamen casu quo tempore lata sententia testes quidem adhibiti fuerunt, sed nolum super his instrumentum publicum confectum sit, petente eo postmodum pro quo sententia lata est, implorato iudicis officio testes denuò vocari, & depositiones eorum in instrumento publico in scripturam à Notario redigi, ut sumitur ex c. *Albericus 42. h. t.*

§. II.

Quoties testes produci possunt, & an testes jam alias producti iterum reduci possint in eadem causa?

REGulariter non nisi tres producti testes admitti possunt, quod si eisdem testes, si testificati non dicantur, produci possint iterum, ut in antiquis articulis, vel etiam novis, c. *Stientis 46. h. t.* Ex causa tamen publica cum solemnitate legali quarta etiam productio testium dari, & concedi potest. *In causis 15. & c. Ultra 55. h. t.* nec potest per se renatam testium multitudinem, & multam illorum depositionum lites nimium protrahantur, & ne periculum sit evulgandorum eorum, quæ testes deposuerunt, aut subornationis aliorum, nisi prius quam tertia productio ab utraque parte ulteriori productioni renuntiaverint: & quamvis quarta productio testium ex causa concedi possit à Iudice, debet tamen pars petens quartam productionem præstare Juramentum, quod attestaciones testium nec sine

adverse partis . nec per se , nec per alios suppresserit , aut occultaverit , quod depositiones testium non exploraverit , nec perscrutatus sit (non obest tamen , obiter eas legisse tantum , aut referri audivisse , cum ex tali casu nulla videatur subornationis præsumptio posse oriri) & quod hanc quartam productionem non petat malitiosè & dolosè , &c. in quibus consistit solemnitas illa legalis , cuius meminerunt jura : quâ suppositâ , si tamen cesset subornationis præsumptio , & partes non renuntiaverint ulteriori testium productioni , potest illa pars , quæ petivit quidem ulteriorem productionem , cui tamen illa concessa non fuit sine justa causa , à gravamine hoc & sententia hac interlocutoria , quæ vim definitivæ habet , non tantum de jure Canonico , sed etiam de jure Civili appellare , cum beneficium à lege indultum non sit alicui auferendum , juxta Reg. Juris 17. in 6 prout deciditur etiam in c. Significaverunt. 26. h. t.

§. III.

Quomodo producendi, & recipiendi sint testes : & quomodo puniantur impediens productionem & receptionem eorum ?

Ad testium validam receptionem debet pars contra quam producuntur , citari , c. In nomine 2. h. t. (ne videantur recepti tantum in favorem producentis , & in odium alterius partis absentis) ita tamen , ut pars adversa citari tantum debeat , ad videndos testes , qui contra eam producuntur , & articulos super quibus producuntur , ac audienda eorum jura-

menta , non tamen ad audiendas eorum depositiones & dicta , quæ secreto & sigillatim à Judice coram Notario recipienda sunt ; & est hæc citatio usque admodum necessaria , ut nullius momenti sint contra non citatum receptæ attestaciones , nisi Iudex ex officio procedat per inquisitionem generalem , aut periculum sit in mora , vel ratione causæ , vel ratione testium aliò abitorum , vel ratione probationum aliàs omittendarum ; aut pars , contra quam producuntur testes , per se sit præsens , ita ut nulla citatio necessaria sit.

Qui verò testes impediunt , quod minus testimonium perhibeant veritati , aut ne producantur , & recipiantur , sunt excommunicandi , prout constat ex c. Constitutus 45. h. t. Et si qui juraverint , testimonium se non duros contra partem aliquam , hoc juramento velut iniquo non obligantur , & compelli possunt ad testificandum , si attestaciones nondum sint publicatæ , nec renuntiarum productioni testium. c. Intimavit. 18. h. t. Debent autem testium attestaciones sumptibus producentium fieri , cum regulariter sumptus ille præstare debeat , in cujus gratiam a Deus celebratur.

§. IV.

De examine Testium , & in primis à quo sint examinandi ?

Examinandos esse à Iudice , constat ex authen. Vi defuncti. Co. cap. 11. ludi etiam. Novell. 60. junctâ à Gloss. V. testibus. Ita tamen ut possit Iudex eorum longè fortassis absentium , examen alteri committere , & depositiones descriptas

sibi transmitti postulet. Prout habetur in l. Iudices 18. Cod. de fide instrum. § c. Constitutus 3. §. Præterea. De fidei iussor. § c. 2. De iudic. in 6. etiam extra iudicium recipiendos, & solum ministerium sive nuda executio examinis post receptos, & approbatos jam testes committatur; nisi sint causæ criminales, in quibus ipsemet Iudex testes recipere, & examinare debet, ut, si res exegerit, tormentis subiiciantur: vel nisi illi, qui in testes producuntur, sint personæ privilegiatæ, aut ægrè venire possint ad locum Iudicii, quibus, ut domi suæ per submissas personas idoneas examinentur in causis saltem civilibus, conceditur, ut constat ex l. Ad personas 15. ff. De iurejurand. § c. Si qui testium 8. h. r.

§. V.

Quomodo examinandi sint testes?

Non plures simul, sed singulos sigillatim, & secretò examinandos esse ex c. Venerabili 52. h. r. constat (ad cavendum scilicet omne periculum, ne ex favore potius, quàm veritate idem deponat aliquis, quod alter deposuit) & ex c. Cum causam 37. h. r. patet, quòd diligenter sint examinandi, non solum super negotio seu causa principali, sed etiam de ratione seu causa scientiæ, de personis testium, & singulis circumstantiis; neque enim censetur scire, qui nescit rationem seu causam reddere ejus, quod asserit. Abstinentum tamen est non solum ab incongruis & nihil ad rem facientibus interrogacionibus, sed etiam à nimium exquisitis, consideratâ qualitate personæ, quæ examinatur, & semper moderari de-

bet Iudex nimium testium multitudinem, ita ut non permittat ultra quodvis genarium numerum testium multitudinem super uno eodèque articulo concedere.

SECTIO V.

De publicatione attestacionum.

§. I.

Quomodo faciendâ sit attestacionum publicatio, & an pertineat ad substantiam processûs? Item an attestaciones receptæ in uno iudicio publicandæ sint, & probent, & fidem faciant in alio iudicio?

Examinatione testium factâ, & postquam ulteriori productioni recitari partes, ad quam faciendam à Iudice induci debent, debent attestaciones in secreto receptæ, utrâque parte presente, vel alterâ etiam absente, si contamen fuerit, & contumax declarata publicari, non quidem quasi ad substantiam processûs iudiciarii hæc publicatio pertineat, & consequenter ipse processus nullam reddat sententiam legitime (quia sine examinatione testium ex instrumentis v. g. potest ferri sententia) sed quòd necessariò ex præcepto recipitur, ita ut si omissa sit, quamvis appellare pars illa possit: possunt tamen attestaciones in priore iudicio receptæ altero iudicio, si super eadem causa & per iisdem articulis, & inter easdem personas, &c. fuerit, publicari (quia iudicia etiam in alio iudicio fidem faciunt).